

על פי התורה אשר יורור

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ
מראי
מקומות
עומקא דדינא

שכירות פועלים

PART I

לע"נ

ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר' משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת ר' גבריאל חיים ע"ה

DEDICATED BY MR. AND MRS. AVIGDOR FRIED

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ מראי מקומות

עומקא דין

Compiled by the Bais HaVaad Halacha Center.

Project Editor: Rav Baruch Fried, Dayan at Bais HaVaad

For additional copies of this Kuntras, to sign up for Yorucha, or to obtain the Yorucha supplements (see back of booklet):

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

105 RIVER AVENUE, SUITE #301
LAKEWOOD, NJ 08701
1.888.485.VAAD(8223) | 732.232.1412
WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA
YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Business
Halacha
Services

Bais Din
& Dispute
Resolution

Zichron
Gershon Kollel
for Dayanu

Medical
Halacha
Center

Kehilla &
Bais Din Primacy
Initiative

Halachic Awareness
& Education

תוכן העניינים

שכירות פועלים - חלק א'

6	חזרה מהסכם לפני ביצוע המלאכה - תרומות
10	מדת חסידות, ומחרס אמרנה
15	האיסור לחזור כשגורם הפסד, ואם אירע אונס
18	חזרה כשייש קניין או חוזה (contract)

שכירות פועלים - חלק ב'

26	בעה"ב שחזר וגרם הפסד לפועל
35	דין חזרת פועל וקבלן
41	חזרה בדבר האבוד

שכירות פועלים - חלק ג'

50	דיני פועלים בחנים (volunteers)
53	לשכור פועלים יהודים
57	מצווה לקנות מישראל
59	במקום הפסד או טירחה

שכירות פועלים - חלק ד'

72	תנאי העבודה
77	אחריותם של בעה"ב והפועלים זה זהה
80	לשלם לפועל בזמןנו
87	נק זמן העבודה

In memory of

HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"L
לע"ג הרב יוסף ישראלי ב"ר משה גרוסמן צ"ל

LOWINGER FAMILY

ר' מאיר משה בן בן ציון הלוי ז"ל • מינקא בת משה שמואל
ע"ה • ר' דוד בן ברוך בענדיט ז"ל • גאלדא בת משה דוד
ע"ה • ר' ייננה בן יצחק ז"ל • מרימ בת חיים ע"ה

**ARYEH WEISS
& FAMILY**

THE KUTOFF FAMILY
לע"ג ישראלי ליב בן מרדכי ז"ל, ברוכה
לאה בת אריה ליב ע"ה

**MR. HOWARD
ZUCKERMAN Z"L**
ר' צבי יעקב בן פנחס יהודה ז"ל
By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

**BARRY LEBOVITS
& FAMILY**

BUSINESS HALACHA daily

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

QUESTIONS ON Halachos of Employment

Below are some practical scenarios that will apply to the material

1

If one commits to hire a frum employee, but then hears that his own relative just moved to town and wishes to hire him instead, may he renege on the original hire?

2

There is a large school in town that is offering higher salaries and better benefits, attracting all the talented Rebbeim from the smaller schools. As a Rabbi, am I allowed to quit mid-contract and move over to the larger school?

3

Our local grocery is frum-owned but tends to be overpriced on many items. Can I shop in the non-Jewish supermarkets? Alternatively, may I subsidize the difference with Maaser money?

4

Can I withhold salaries from my employees for a short period of time in order to be able to subsequently “settle” with them for a lower amount? What is the halacha according to the letter of the law?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

JOIN “BUSINESS HALACHA DAILY” TODAY!

For answers to these questions, and for more Q&A topics like these, visit baishavaad.org/daily
To sign up to the Business Halacha Daily WhatsApp group messages 732.232.1412

שכירות פועלים

חלק א'

תוכן העניינים

- חוזה מהסכם לפני ביצוע המלאכה -
תרעומת.....6
- מדת חסידות, ומוחוסר אמנה.....10
- האיסור לחזור כשגורם הפסד, ואם איירע
אונס15
- חוזה כשייש קניין או חוזה (contract) ...18

או מחר יבא הגוי ויתבענו, ואני מקבל ממנו שיאמר לו שלא להשביע את עצמי אמרתי, וכן פירש רשי¹¹⁸. ויש שפירש¹¹⁹ התולה מעותיו ביד גוי, שנוטן אותו ליד הגוי¹²⁰ כדי להבריחם, ואולי הגוי יכפור לו בהן. וזה יותר נכון בכך.

ואמר פרעתו. ואין זו ראייה¹¹⁵, דidlema לא היה לו פנאי לכתוב עכשו, אלא דסחדי חזו השתה וכתבו שטרא במוציא שבת וליום אחר. התולה מעותיו¹¹⁶ בגוי. פירוש¹¹⁷ שאומר על מעותיו שהם של גוי כדי להענין את עצמו, והיום

1234567 נון

הדרן על פרק איזהו נשך בס"ד.

פרק השוכר את האומניין

אנפי. או כמשמעותו פועלם לשוכר בשכון של אלו לאלחর, או שיכל להמתין במלאה זוד שימצא פועלים, או שלא היה בע"ה מוצא פועלים אחרים כשכר את אלו ומצא אה"ב. ומשכחת לה דיליכא פסידא לפועלים בחזרה בעל הבית בתורי אנפי. או כמשמעותם פועלים לשוכר את עצמן בשכר זה, או שלא היו מוצאים לשוכר את עצמו בע"ה ועוד עברו. ואע"ג דברישא לילא דבר האבד, אף"ה אילא תרעומת. או משום דמייחז כחוכא, או משום דקפדי על שניינו דעתא כשנשכرين לאחרים, כדאמרינן בגמרא¹²¹ גבי ספינה, או משום לוזות שפטים שסבירין העולם דעתלה מצאו זה בזה.

השוכר¹ את החמר ואת הקדר. קלומר² בעל הקרון.

להביא פריפרין וחלילין לכלה או למת ואת'

השוכר את האומנים והטעו זה את זה אין להם זה על זה אלא תרעומות. פירוש³ נקט אומנים, למכלול בין פועליין שהם שכרי יום ובין קבלנים. ופירש⁴ בגמרא² דהא דקחני והטעו זה את זה, היינו שחזר בעל הבית בפועלים או פועלים בע"ה, ואפ"ה קתני שאין להם זה על זה אלא תרעומות. ומיררי בدلיכא דבר האבד, דאי בדאייכא דבר האבד הא קתני מציעתא שהוא שוכר עליהם או מטען. ומיררי⁵ נמי בשלא התחליו במלאה עצמה. שאם התחליו במלאה האבד קתני סיפא שאם חזרו בהם ידים על התחרונה. וסיפא בשתחילה במלאה היא ובדליכא דבר האבד, וכדמוכח בגמרא⁴ בפלוגתא דרבנן דוסא ורבנן דמייריב בהכי, והוא סיפא כר' דוסא או קימנא בגם⁵ מכל דרכותה היא. ומשכחת לה לישא דליכא דבר האבד בע"ה בחזרה פועלים בתלה

וכ"ה ברא"ש שם סי' מט. וכ"פ בש"ע חומר ס"ט ס"ב. אמונם הבעה⁶ והרשב⁷ שם חולקים על כך וכ"ד רבינו שם בשם רבותיו והרשב⁸ דב嘲zia עליו כת"י אין נאמן לומר פרעתו. 115 כ"ב ורבינו בחיי לב"ב שם. 116 לפניו: נכסיו. 117 כ"ה בפי ר'ח. 118 בד"ה תולה. 119 עיי' בתלמיד הרשב"א: "שוכות שטרותיו לשם הגוי". 120 כ"ה בכ"ג. ובכ"ל ליתא.

חידושים הריטב"א *(מוה"ק)* - בבא מציעא יומ טוב בן אברהם אשבי (ריטב"א) עמוד מס' 337 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

Ritva offers three reasons for this grievance: 1. He looks like he was being mocked, 2. He will now have the discomfort of dealing with a new employer/employee, 3. Rumors may spread that he is incompetent.

חידושים הריטב"א על המשנהעה ע"ב הריטב"א מפרש ג' טעמים להרבעות: א', דמחייב כי חוכא, ב', אין נה לאדם בשינוי דעתה, ג', שע"ז יצא עליו לוזות שפטים.

מתרחק מן קפדיות

פעם אחת אמר אדמו"ר זצוק"ל לפני תלמידיו עצה מושכלת למדת הקפדיות, להרגיל את עצמו להיות מעביר על מדותיו, להוניה מלככו טינה ואיבח וקפidea למי שחטא לו, ואשר הוא בעצמו השתמש בתהbolah זו בימי עולמיים.

הנה בש"ס איתא בכמה מקומות אין לו עליו אלא תרעומות, כמו בב"מ בריש פ' השוכר את האומני והטעו זה את זה, אין להם זה על זה אלא תרעומות, וכן שם בדף ע"ח ובדף נ"ב ע"ש, ולכאורה תמורה מה צריך להזכיר כלל מענין תרעומות, הוי' לומר רק כי אין לו עליו תביעת ממון, כי תרעומות בודאי יהיה לו מעצמו.

אולם ביאור הדבר הוא, כי עניין תרעומות הוא קפidea וטינה לב, והנה עבירות שבין אדם לחברו, אם יחתא איש לאיש, אפילו לא הקניתו אלא בדברים, צריך לרשותו אותו ולפייסו, וכמכואר בגמ' יומא (דף פ"ז), וכל זמן שלא פיסו הנה עפ"י דין רשאי להיות לו עליו תרעומות וקפidea, רק אם חברו פיסו לא יהא המוחל אכזרי מל machol, וכן אם יחתא איש לחברו בדברים שבמנון ע"י גרמא, אף כי גרמא בגין הום פטור ואין לו עליו תביעת ממון, מכל מקום רשאי להיות לו עליו תרעומות, אולם שייהה לאדם על חברו תרעומות וקפidea על חנם הוא עון גדול מאד, ועכ"פ כמו שתביעת ממון הוא דין אם על פי משפט ההלכה חייב לשלם, כמו כן תביעת תרעומות גם בן הוא דין אם רשאי להיות לו עליו תרעומות על פי דין, וזה מה שאמרו חז"ל אין לו עליו אלא תרעומות, היינו כי אין לו עליו תביעת ממון אבל רשאי להיות לו עליו תרעומות, וזה שאמרו בב"מ שם אי דאמר בעל הבית -בארבעה כו' תרעומות מי עבידתיה ע"ש, והיינו דבכה"ג שאמר בעל הבית בארבעה, אין רשאים להיות להם תרעומות.

אור ישראל <אגרת הزاد> ליפקון, ישראל בן צאב ולף עמוד מס 212 בלזר, יצחק בן שלמה הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

Rav Yisroel Salanter z"l explains *tarumos* as the Torah-sanctioned right to bear a personal grudge against the offending party.

ספר אור ישראל (למי"ר ישראל סלנטר זצוק"ל), נתיבות אור ביאר את דין תרעומת שהוא וכותה על פי דין לטעון קפidea וטינה בלבד עד שיפיסו לו חברו.

שזכה המשכיר, א"כ ל"מ תפיסת השוכר. וזה ב"ב דין לשנה מדינן לחדר, אפילו דר י"ג חדש חייב לשלם י"ג, ואתי שפיר מה שהתקשו לעיל בע"א על הרי"ף עי"ש.

אכע"א חזרו גמי קרי ליה הטנו. לכוארה אין מחלוקת, אלא בלשון "הטעו". והרי"ף כתב דפליגין, וצ"ל דכוונת הגמ' לעיל לא ורק שפירוש "הטעו" אינו חזרו, אלא מדתני "הטעו" ולא "חזרו" הוכחה שבחוורו אין זכות תרעומות. והרי"ף לא פסק הלכה כמאן. ולמה ציריך להביא זאת.

זהג' בחוזה בפועלים יש אופן שהחומר חייב לשלם כדלקמן, ויש שرك תרעומת, ויש מהוסרי אמנה. ויש מחלוקת הראשונים אם יש משום מהוסרי אמנה רק בחוזר בלבד סום סייבה, או אף כשהשתנה השער ולבן חזר.

ובאן כיון שמחלוקת הו, א"כ מספק אסור לו שתהיה לו תרעומות. אך אם שואל לכתחלה אם מותר לחזר, ובאופן שאין מנוסרי אמנה כגון בתרי מרעוי, אסור לו לחזר כי זראי אסור לעשות דבר שנורם שיש עלייו תרעומות. וא"ש שהביא הרי"ף הספק, דנ"מ שאסור לכתחלה לחזר זווה א"ש אם הרי"ף אכן סובר שאין מנוסרי אמנה בתרי מרעוי, וגם אסור שתהא תרעומה בדיעדך.

בד"א שלא הילכו ובתוס' מפרש, הא דחייב בהפסיד הפעלים הוא מדיננא דגומי. וא"כ "הילכו" לאו דוקא, אלא תלוי אם מוצאים עוד להשתחר או לא. והרמב"ן כתוב "הילכו" היו תחלה מלוכה, אבל בלא"ה פטור, ואף שאין סום אדם אחר שישכוו אותו, שכן דינא דגומי. ודרא"ש כתוב דאותו דין יש על הבעה"ב, שכמו פועל שחזור רשאי לחזר וידו על העילונה א"כ ה"ג כך הוא כשבעה"ב

ובשלמא לרשי' שיש רק שליח להולכה וקובלה א"ש, אך לרמב"ם שיש גם שליח הבהה, נשארת קושיית הירושלמי. ועי' מש"כ ריש גיטין בהערות.

רש"י דיה אלא וכו' ואי קשיא וכו' עי' באחרונים שהתקשו. ויש לפреш דברי רש"י עפ"י דברי התוס' בגיטין ס"ג. ד"ה בשלמא דמקשים למה דחתה הגמ' אי איתמר איפכא וכו', הרי אפ"ל בצד זה גופה אותו דיחוי. ותרצו דברוף ההפון אפ"ל ב' אופנים. וזה היא כוונת רש"י, שלא הוא רק דיחוי בעלמא, אלא דין אמר קאמר שא"א שהיה שליח בכח"ג, דעקר לשילוחתיה, והראיה מקושית Tos' שאמרה איפכא.

רש"י דיה הבוי השטה וכו'. דבנמלך השליח עקר לשילוחתו. מעשה שהיה שליח הולכהتبع חמישים רובל, וכשלא קבל, אמר שחזר בו, ולכ' אין מכאן ראייה שליח שמלך אחר מינו עקר שליחותו, דכשנתן לו הבעל גט נעשה שליח, ול"מ חזורה, יכול אח"כ לגרש, רק כאן שאין שבעת המינוי עקר שליחותה.

שם. להלכה נפסק, אדם שליח שליח לשכור דירה ב"ב דין, והשליח אמר ב', והמשכיר הסכים אך אמר כמו שהמשכיר מקבל י"ב, ואף שכבר דר כל השנה. ויל"ע מ"ש מגמ' דין מספק משלם רק ג' כدلעיל.

זהנראה בכיאورو, ציל דכל מוחזק צ"ל שהוא תפוס ברשות, וקרע בחזקת בעליה. ולפי"ז זה נראה ההבדל, דפועל שבעה"ב מעסיקו כל היום א"כ הרינו תפוס ברשות, ולבן המוציא מחבירו עליו הראייה. אך לשבת בדירה של המשכיר בזה הרי המשכיר מוחזק, ואם הדין הוא

Rav Elyashiv Z"l clarifies that causing this kind of grievance is actually forbidden; meaning that the parties should try their utmost not to renege on such an agreement.

ספר העורות למון הגרי"ש אלישיב ז"ל שם תרומות אינה סתם "היתר התאוננות" על חברי, אלא שאסור לאדם לגבור שתהה' לחבריו תרומות עליי.

בכ- וזה יבוֹחַחוּר בְּאָתָה הַרְמָנוֹתָה. כִּנְגַּן חַמְוֹר צָנֵן סְפֻולֶּס
סְעִירָה וְיָנוֹ וְלָאָ יְכַדֵּג מְבָרָר בָּרוֹ. נְגַמְּרָה כְּבָם עֲזָעָן מְלָךְ
טָעַמְלָה לִימְמוּרָה סְכוּמָנוֹת מְמַלְלָה גַּם סְמָנָנוֹת לְסָס וְלְדָלְקָנוֹת סְמִינָה לְעֵינָג שְׂעִירָה/
חַמְעַקָּה יוֹדֵעַ לְךָ צְלִילָה סְפֻולֶּס וְלְדָעַקָּה גַּס אַמְלָר פֻוְלָנוֹת לְקָרְנוֹן וְלָנוֹ
סְיִוּ דְּחָקוּמָה נְגַעַתָּה וְמְפִיקָנוֹ דְּקָפוֹמָה מְסָלָרָה גַּנוֹן, מְסָלָרָה עַמָּה צָהָלָה
[*כְּבָדִיתָה]. כִּי טָוָה נְמָמוֹקָי יוֹסֵף צָס עַפְתָּה תְּיִי.

כעת נקבע בקיום דגש נרחב בקיום מוגמר של גן גלאחו' ליר' וס' לפטוטולס', וענין פרישת צעריך ר' :

ומוסלי ממנה, לטען דל' למכו נל' מושג, סבוח מלביו כדי רצף צאן ו' מושג, ובמ"ס הפטו ווועט'ס' ו' נעל גוף ו'

תוסיפת לנו דינר יותר מהרואי לפני היקר של
ספין ג'יל' (טענ' "א") וכחטטנש גאנע
לט' זיס מסטס מהנטיג' מונגען, וו'ג'ן
בכחות גאנ'ז מסטס עלאט גאנע זונען.

שכמ"ן שרג' השוכר את הפועל ובא הפועל לחזור קורם שהתחילה דעמל למלט מלך, שלוי סמס' כין סכלוקין צבאי קלרך וככז' קולג' עמו חלי אדרון, מטה"כ כה' שמור מיל' או אדרון מילקון צבאי, קלוקון בס' כה' ו' מיל' ומ"כ מיל' סכלוקין סס' ולמי"ס מול"ס ז' סס' סכלוקין פטול'ס קול' יומל' נול'ז'

א *(ח) השוכר את הפעלים *והטהו את רעל הרהיט או רעל הרית הנאה אותן וואן לאם מציעם ממן זה עילו.

ימכלה נספח סלול וdag'יו זוקה לסת זה אונ' אלא תרעותה. ממליך גוס סחורה פיקון לאח'יך, ע"ש:

הקבביס ופלקס נגלי אדלאך, דלוי מחלת מגוונת חין זו נגנו פלגי מאלטום כו, ומה"כ היפוכו יון לדן להן עני פסי מרתקות כו, ועוד". וגולת צחאת מפלצת צוינו עד מהם גני קפביס כפירות לטשי" ששם דוד משות שינוי דעתך לאלו שמייך ריק גוצי קפביס ע"ה, הל"ג נגוי מימי בצלם טויניג מלחת עדזי. ולפ"ז י"ס ה' דה לויילם זצ"פ פריך סתומיין דע"ז הילג אלה י"ס פועלנס לאכיאל ומלה גן וככזה מתלו און נול עליון הולן מדרישותם, סייע דוקה נצחה"ג (כל

עד לחם
עורך ו' בסופו, מי שסביר את הboro לישא ולותן בכיסיו וכל מציאותו ו/or
נתנו לו סתם, אם אמר לעצמי אני מכבב, נראה לו שכן שלו, ועיין סעמן ר'ען
שידוחה בהם יהא לשוכר, והוא בחם שורת פירושים ונתחשב בהם עם בעל
טוטיק ג' ב'

החוב להחורים להם, אם נתנו לו בסיס נבל השפרות היו מבניה מיניה
סמן שג' באשא. אדם שהתבה תני עם רורם, אפלו לא נכתב בשטר
אלא שהתבה על זה בעדרים, ה兜ורים האחים ששברורו אח'כ, על דעת
לחבירו, ואם נתנו לו בשם הרוי אלו ונצמו. (הושווינה במשנה ז' סי' א' י' ז')

השאלה השניה: מתי התחילו בניין הרים ותיכונם? מתי התחילו נזנחתם ותיכונם? מתי התחילו נזנחתם ותיכונם?

השורה נגעה במשתמשים רבים וזהו גם מטרת הפעלה. מטרת הפעלה מוגדרת כפעולת שילוב של מנגנון אחד או יותר, אשר מושך אליו מנגנון אחר. מנגנון אחד מושך אליו מנגנון אחר, כאשר מנגנון אחד מושך אליו מנגנון אחר, וכך הלאה.

סימן שלג סעיף א'. הרשותה. בון נטו, להמן מן צב' מוח' הכלום צדרא,

שלם > מהדורות פריעדמאן < - צ'ו'מ ט (רツא - שnoch) קארו, יוסף בן אפרים עומד מס 196 הודהס ע"י תכנה

שלוחן עירור השלם (מהדורת פריעדרמאו) - נס חוי'ם ט (רצא - שחן) קארנו, ייוף בן אפרים עמוד מס 196 הודהפס ע"י תכנת אוצר החכג

- Where the offended party will have no difficulty finding alternative employment, they would not be entitled to bear a grievance.
 - Sema introduces yet another halacha which must be considered when renegeing on a verbal agreement: the halacha of *mechusar amanah*, breaching a trust.

- ר' ריש סימן ט'ג, סמ"ע שם סק"א
- בש"ר החדש שבאופן שאין שום טורח להציג מלכה אחרת ליכא דין תרעומת.
- ר' רזבונה מהפרק השולח אריב והמ"ד מזכיר מחוסר אמונה המוראים בח"מ פ"ו ר' ג'

לו וראובן המנה יכול שמעון לומר מהנה זה אני גובה בחובך והחפץ לא אתן לך³ זיאני بما שפראע⁴ אבל אם אמר ליה וראובן הוא לך עוד מנה וחוץ לי החפץ צדיק ליתן או יקבל מי שפראע. בגה⁵ ח'יך⁶ עלי פי סגדלים נלמ' מעות יכלו נזול צו ולein כדי לתקן עליו מי שפלע מכם מוקס לרשו נלמ' נזום דליז'צ'ו וק' עלי פי סגד' נטה' סוס קאנ' לך בצלים בענילונג וכל מוחל צו בז' נלעם בז' מוכל לי' זום מלכימים נטפה סימינו.⁷*⁸ קאנ' מיל' נמל' מרכען⁹ קאנ' זמורי מעלי¹⁰ בז' פוטם

סעיף י' בסופו, אבל אם אמר לו יקנה לו שדה שלך בהנאת מוחילת מלחה, קנה ובן אם הרוייה לו החומץ ואמר יקנה לו שדה שלך בהחוא הנאה שהרהורתי

זירר לחתם

סעיף י' בסופו. אבל אם אמר לו יקנה לי שדה שלך בחנאת מיהילת מלוה, קנה וכן אם הרוייך לו הומן ו-

עתה תשובת

שלוחן עורך השלים (מהדורות פריערמאן) - כה חוי"מ ז (קפט - רם) קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס' 103 הודהפ ע"י תכנת אוצר החכמת

Rama cites an opinion that allows defaulting on a verbal agreement if there was a market change [or some other significant occurrence]. *This can be applied to verbal agreements of employment as well, e.g. the rate changed, or be found a cheaper alternative.*

רמ"א סוף סימן ר"ד שער י"א, ש"ך סק"ה
דעתו, "א"ש שבכל מקום שהשער נשתנה ליה בימה משומש מחוسر אמנה. ונפק"מ לדינה גבי
פועלים אם נשתנה השער או מעין פועלם בזול

סימן שלג [דיני חורה בשכרות פועלים ובו ליב סעיטם]:

כפוצלים מזוס לפססן געל סנייט גו טכיה ע"ז : ג יש לפעמים שאפייל אם בשעה שכירן לא היה להם מקום להשכיר א"ע מ"מ חייב לשלם להם כפועל בטל בגין שהחילהו במלאה ואפיילו לא החילהו בעצם המלאכה אלא בהנחה למלאכה בגין שכירן לחיש שדרחו והלכו אל השדה ומזאהו שהיא לאינה ראיה עדין לחירשה או שכירם להשקותה והלכו ומזאהו שנתמלאת ביום ואני צריכה להשראה או שכיר חמוץ להביא לו הבואה ממקום קרוב והלכו לאותו מקום שאמר להם ולא מצאו התבואה והוו ריקם עם חמוץיהם וכח"ג בשאר מלאכות נזון להם שכירן כפועל בטל שאין דומה טורה העישה מלאכה להושב בטל ואין דומה הבא עם חמוץם טעונם לבא ריקם עם "ש בס"י של"ה סעיף ה' וזכא שהלמו הם עצם דאו היו בחילה מלאה אבל אם שלאו שלום ומזאו שאין בגין מלאכה דין כל האחילה מלאהadam לא היה להם מקום להשכיר עצם פטור ואין להם אלא תרעומות [פס"מ פ"ע] ובScar להבואה ממוקם רחוק והלכו לשם ולא מצאו התבואה חייב לשלם כל שכירן דרא עשו מלאכם בשלמותם ורק בתוקם קרוב צרייך לוין כמו שתנtabאר דעדין לא עשו פעילתן אבל ורק ורקה אף שבאו ללא סחרה מקרי שעשו פעילתן לנמי [פס"מ] ועת"ש בס"י וש"א ובס"י של"ה סעיף י"ד ואין חילוק בהנחה למלאכה בין שהמלאה לא נחתלה לנמי כמו בשירה לחוש שצאיוה לחיש שכשביבש היה ראיתו ובין שנחתלה לנמי כמו רפ"ז דכ"ט נקם סלי מלמי סdas למירות ולכזיו חצולס נ"ט ודוק]:

ך אמן לפוי מה שיתבאר בס"י של"ד וכל שהמלאה נחתלה שא' בפשעת הבעה"ב אלא באופן דרבנן ואם היה לו לבעה"ב לידע ולא הפועלים חייב לשלם להם וזה היה להם להפועלים ליקע ואת ואפיילו אם נם הבעה"ב היה לו לידע או שצויים לא היה להם לידע הוא הפסר דפועלים וכן אם ביקר בעה"ב מלאות מבערב ומזאה שציבור פועלם ובין ליה נחתה שניין אין להפועלים עליו כלום אפיקלו כשהיה להם מזום להשכיר א"ע דמה היה לו לעשות ומשמא הוא דגנו עליהם אבל אם לא ביקר המלאכה סבעבר נזון להם שכירן כפועל בטל דפשעה היה שבר פועלים ולא ראה מקרים אם צרייך להמלאה אם לאו וכן בכל המלאכות יש לראות והו וכספטע בו התייל במה שנtabאר אם היה להם מקום להשכיר א"ע חייב אפיקלו אם לא החילהו במלאה ובכנתה ואם לאו אין חייב א"כ התחלו וכן אם הפועלים ידעו מה ג"כ שא"צ להמלאה פטור בכל עניין ונראה שגם מוגדרות אין להם וכפרתי גין ביקר מבערב יתבאר בס"ד בס"י של"ר :

התחלת

א השוכר את הפועלים ודרין לא החילה במלאה כלל איו מהם שבא לחור הרשות בירוי שהבעה"ב יכול לומר להפועל השבר עצם בכספי אחר ואלא שיש להשני על החור תרעומות מפני הטורה לחפש אחריו אחר ולכון בשם השוכר א"ע או פועלין מצין וג"מ לענין מ"ש בט"י של"ב סעיף ט"ז ע"ש ויש כי שאמר שרין חורה זו כדין חורה מכך בדברים שבס"י ר"ד שהחור בו אין רוח חכמים נווה הימנו והוא מתחסרי אמנה ולמי שטובר שם דאפיילו נשנהנה המקה מקרי מחופר אמנה ה"ג אין הוא אפיילו נשנהנו מקרי הפועלים נקרא מחותר אמנה החור בו [סמ"ע] מיהו אם הבעה"ב לא הנוצר להמלאה לעימה שנותחרש אח"כ בעסקיו או שנחזרע לו שאין פועלים אלו עסוקן בהמלאה ברואי נראה דאן להפועל עליו תרעומות ואני נקרא מחותר אמנה ובן אם חורי הפיעלים מחתמת איזה התהודה שנהחזרו אצל אין להבעה"ב עליו תרעומות ואני מחותר אמנה נלסון ססמ"ע זסק"ה טכוב טמ"ל לאס ליעו מודיעק וווקן :

ב זה שתבואר שאין להם וע"ז אלא תרעומות בר"א שאן להם הפסר ע"י הבעה"ב אלא טורה בעלמא אבל בשיש הפסר בגין שכירן ולהפועלים טקים אחר להשכיר בו ובעת שכירן והה השבר עשות חור א"ע ועתה אין להם המקום ה"ז כבר האבור וחיב הבעה"ב לשלם להם שכירם מדין גרתי ואני זה ענין למבטל כיסו של חבירו דפטור דעתק הנוף שאני אלא שאינו טשם להם רק כפועל בטל כפי שיושב בטל ואני טורה בהמלאה כמ"ש בס"י רס"ה ואם מוצאים מקום אלא שנכרים בפחד טמה שנטלו עצו ובחעה ששבן היה ביכחים ליטול והמקה שכירן הוא משלים להם מה שנוטלים فهو ואם מוציאים מלאכה אלא שהוא כבדה טמה שהושברו עצו ואו היו יכולים להשיג מלאכה בו שאצלו י"א שמחויים להשכיר א"ע אם מוטפים שבר بعد בבדחה או שוה הראשן אומר אני אוסף לכט בעיד בבדוחה או י"א שיכולים לומר אין רציננו לעשות מלאכה כבדה אפילו בתוספת שבר וישם להם כפועל ונראה עיקר בדעה ראשונה [ס"ך] ואם בשעה שכירן לא היה להם מקום אחר להשכיר א"ע פטור בכל עניין ואם הפועלים אמרים שהה להם מקום אחר והו מכחיש אותם על הפועלים להביא ראייה כדין מוציא מחבירו ואם לא הביא ראייה נשבע הבעה"ב היסת ונפטר ונראה דין הפועלים חייכים לשלים לבעה"ב בשיש לו הפסר ע"י חזותם ובכחשת עליו להביא ראייה ואם לא הביא ראייה נשבעים הפועלים היסת ונפטרין ואחד מהם נשבע [ווס פטפוקס נטנו זס רק

ערוך השלחן - ח (חו"מ ב) אפשרין, יהיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי עמוד מס' 326 הודפס ע"י תכנית אוצר החכמה

It would be permitted to renege on a verbal employment agreement if there was a change in circumstances that makes the work unnecessary, or if the workers are discovered to be incompetent.

ערורה"ש סימן של"ג אותן א' צוירים שיש טעם מספיק לחזור בו, וכמו אם נתقدس דבר שעבשו א"ע לפועלים, או ששמעו דברים מתחזקים בראוי.

אומר פהן אם הדברים כך הוא אני אתנו לכם כך היה שכירות בטעות, אבל מאחר שלא אמר להן כלל, עליהם הוא שסמן, וננות להן עשרה כגדול שבשכירים מאחר שהיא בשוק מי שנשבר בעשרה^๘). בכל מקום שאמרנו ת clueות בעניינים אלו אם רצח לגזog במדת חסידות ראוי לו לשלם את הכל.

[דף עז ע"א] השוכר את הפעלים לדלות מים להשקות שדהו וירדו גשמי וhawksה הפסידו הפעלים את שכרו, שהרי אין בעל השדה צריך

הוועתק על יד אוצר החכמה

תפארת ישראל

י ב י

וע"י, קמ"ל דהין לנו זע"ז אוט מיזג, טפינו נאחים ידי זמיס: ז הוה האמוליך מטה עעל חמונו: ה צב' ריכוז גליקין, ואוות נלדזון לפינעה מוליך ערפלת, וכן גלצון לאכטנו [קאליהיע] הוה ערפלת קעינה צומוליכן פטיליא מסכת, מסה"כ קדר הוה המוכר קרייזט: ו גאנשלין מאירין למופת חמיס: ז לנגן: ז וחשיג לי דער הסנד, מדנאנך נאסט עמה צומען. זע"ל דלאכט נקט הניגו, דקמ"ל דהפיין סנק דהון צאנן הפקד ממון ולורך כל קך, הפי"ה מקרי דנער האנדע: צאנן הפקד ממון ולורך כל קך, הפי"ה מקרי דנער האנדע: צ גאנשלוי ספֿצָטן צוֹרִין לְוַתֵּן עַד שִׁימְלָכֶת, וְהַמִּצְדָּצִין לְוַתֵּן צאנן הפקד, ווֹס ייְנִימָס גַּמְלָה גַּמְלָה, הַמִּצְדָּצִין מְנֻקְבָּין מְלִיקָן לְעַזְוָתִין פְּצָקָג, ווֹס ייְנִימָס גַּמְלָה גַּמְלָה, ייְמִר מַדְלִי, רִיכָּטו. זע"ל דקמ"ל נא, קא קא צוֹלֵל צ"ג גַּעֲזָות קָנָן צענומו [זעיר פ"מ צליבג ס"ג]: י טפי קותס סְחַמְלִיל צְמַלְגָּה: י א סְהַמְלִיל פּוֹעֵל מַהְרָה צְמַרְלָה נְכָמָה צְכָרָה מָלוֹ:

פ"ז א ג' הופניש מפקד ציינקה מדס מגנינה למציגו: לו זכרכו כל מגנינה צידלן צומתו יוס, והוא פגנקלט שביר יום, לו זכרכו מגנינה דזועה צומתו יוס, והוא פגנקלט פועל, לו זכרכו נאקסו לו צבר כל המגנינה, ולטם לפני סיום, וסוח פגנקלט קבלן. מולס כולם משמעותן לרוב, צענדייס נכם גוףן, ולטם צדער צעריך לימוד והעכלה, חמוטמי עיסים וצומבי מים לנעוז ולמאנל, חונצ'ן כל מפאה מרץ וחוטב, צעריך לימוד הארגה, טול פגנקלט אומן כמייט ומגדלים וכדומה. מיהו מנה הכל נקט מומן וס"ה השטח: ב ספועליים בטש ווא לח ויה, אלהמר ב"ג נל' מנק ציצכלט נל' זוו לייט, ואכין כויה נג', דטלפיטו מהר טיכרלט על געטה"ג, ה"פ"ג ה"ג ליטין יומר [צל"ג], ר"ל סטעו ולח"ז, צק רטו געטה"ג הוא בטועל קודס טאטמלו גאנגלינה ווא ליטן נטען. ג' מלען קהנמר "יך לאן מרושומוט

ליקוטים

וכור נר' וכבר מין זו רוליה ד"י' למלילן דוקול דטיקילן בון גמלה צין כללה לקובע מו' נאמהות מטה"כ נפלייפרין דעל' נריינט גול' נטמאנים ומאנס דיוומר מאי' טבנה מס' ד' חילילן נה' יפסוף נאנן לנק' קדיס' גאר'ג' ההמ' נכללה חיליל נטמאני מוקדים כלהamm זרכי קי'ל מענזיריס' הטעם מלפני כללה מה'ג' מאנס דככללה שיעיל פלייפרין וטילילן (קהל הרמן'ז).

- Further Iyun: The Talmid Harashba writes that it is a middas chassidus to offer a monetary compensation to the injured party, so that they do not bear a grudge.
 - Tiferes Yisrael writes that there is no monetary obligation even toward shamayim in the event of tarumos.

This would seem to disagree with the above ruling, although after further research we can possibly reconcile the two.

- ליתר עיון: תלמיד הרשב"א ב"מ דף עה:

כל מקום שיש לחבירו עלייו הגרענות על פי דיין, הרי זו מدة חסידות לשלם.

 - תפארת ישראל ב"מ פ"ג, מ"א

אך במקרה שיש לחבירו עלייו הגרענות אין חובה לשולם מפני כדיל' יצאת די"ש. לאלאן הוא אשן בחולדי הרכש"א כי כל גור לאור השינוויל לאלאן גלוי

איזהו נשד פרק חמישי בבא מציעא

אסורת הש"ם
עם הופכות

ויזיר ברון אונגרי אנדשטיין כל בני גורך אשר כל יג' רבשא אסף לא
בצמץ כל-ויל נאבק בעקבם וזרע אונגרי אנדשטיין

הילדה בלב"

1

הדור עדר איזחו נשך
השוכר את האומני. מכם
 נקנכלנותן גל כפכוף לcamel key
 ומשום ^(ז) לא נקוט פולנס מקס ^(א)
 תחקק מאתו ומישום ^(ב) לא תחיה לו בונשה
 טעם כלותי ומגוז קנגה געגעומי ^(ג)
 סתום דאג עט נדק מטה ^(ד) ומושם
 יטכט כלותי ומגוז קנגה געגעומי ^(ה)
 סתום דאג עט נדק מטה ^(ו) ומושם
 רומו צל נס נכט ^(ז) קלה קלה זא ^(ז)
 מה נויפר כל מלון קלאן ^(א) מומ� ^(ב) אל
 רומו צל נס נכט ^(ז) קלה קלה זא ^(ז)
 נטנברת נויאת אנטיד ^(ג)
 נטנברת נויאת אנטיד ^(ה)
 נטנברת נויאת אנטיד ^(ז)

אם כְּסֶף תָּלוּה אֵת

לא תשים לאחיך

מכשול ערב והועדים אין עברין אלא מושם
לא תשמון עליו נשח תנייא ר'ש אמר מלוי
רבית יותר ממה שמרוחים מפודים ולא
עור אלא שמישימים מisha רבינו חכם ותורתו

על הארץ אשר

עתק בגאודה ובעז:

פָּס וּבְרָא"שׁ וּכַן

הכל מודע לאלה שהרשות מינה לא יכולה למסור למשרדים כל מה ששייך להן. מוגדרות קלות לעצמם ומיינן נונן ואלו הן מי שלמדו מעתה ומלואו אדון שלם ותקונה אדון לעצמו ומוי שאשתו ממשחת עליו קונה אדון לבניו מאחיה איכא דאמרי תורה נכסוי בונכרי אבא דאמרי הכותב נכסוי לבניו בחיו איכא דאמרי רביש לה בהא מהא לאיל למתוא אחריתא:

השוכר את האומני והטעו זה את זה ^י אין להם וזה על ^ז שבר את התחרם ואת הקדר להביא פריפרין וחולליים לכליה או למתה ופועlein להעלות פשתנו מן המשרה וכל דבר שאבד וחוזר בכהן מקום שאין שם אדם ^ט שבר עליון או מטען השוכר את האומני וחוזר בהן ידם על המתהינה ^א

תלמוד בבלי (**עוז והדר**) - כג בבא מציעא תלמוד בבלי עמוד מס' 162^ה הודהפ ע"י תכנת אוצר החכמה

If defaulting on the agreement can cause damage or loss to the other party, it is prohibited to back out of the deal. This would include even non-monetary damages (Tosafos), such as not having music at a wedding. If the worker does try to back out, the employer may deceive him by falsely offering a higher wage.

האיסור להזור בו כשגורם הפסד, ואם אירע אונס
משנה ב"מ דף ע"ב שכיר את החומר כי, תוס' ד"ה פוריין
אם השכירות התחלה לדבר האבא, אסורות בהחלה להזור בהם [הגמ' שלא היה שום קניין].
ובעה"ב יכול לשכור עליהם או לסתיעו, בהתאם לדיןו שדין דבר אבוד הוא ג"נ שלא היה
רב עשות בראכון ממענו גורו שלל בעין רומיות ברובינו.

ובירותא כולה ה"פ, אין להם זה על זה אלא תרעותה, דכיון שלא החילו במלואה לא נתחייבו זה זה ולא הפסידו זה על זה כללם, דפועלים לבעל הבית לא הפסידו כללו דבר האבד הוא, ובבעל הבית לפועלים לא גרם הפסד שהרי לא היו יכולין להשכיר את עצמן ממש כדרישת, בר"א שלא הלכו חמרין, כלומר בד"א שאין לפועלים על בעל הבית אלא תרעותה, שלא החילו במלואה, אבל הלכו חמרין ככל¹⁹ התחלת מלאכה היא, ונתחייב בעל הבית מעתה בשכירות הימים, והיינו דאמירין בכלולה שמעתין²⁰ פסידא דבעל הבית, ואמירין נמי ונוטן להם שכרים משלם באכליות, והכי נמי אקשי' لكمן²² בספינה אי לא משכח לאוגרא כולילה אוגרא²³ בעי למיתבליה, ומזרקשי' הכי ש"מ דאפיילו לא היה מוצא מתחילה שכירות כלל חייב. ותו קתני בריתא בד"א שלא החילו במלואה, פי' בר"א נמי שאין לבעל הבית על פועלים²⁴ אלא תרעותה בשלא עשו מקטת

עד שעיה שאין מוציאין להשכיר ודאי נותן להם שכון, דהוה ליה לדידחו בדבר האבד.²⁵ ומיהו בריתא הלכו דוקא כתני, שאע"פ שלא היו יכולין מתחילה להשכיר עצמן, שאין במקום שמשכירים בו פועלים, או שהיו הפועלים נשכرين בתקלה ואמד להו ליתן להם עשרה, כיון שהתחילה במלואה נתחייב מעכשו ליתן להם שכון משלם כמו שקבל עליו, שכש שואר הדברים נקנין בקנין כך שכירות פועלים נקנית בהתחילה מלאכה, ובזה יפה כח פועל מכח בעל הבית, שפועל חזרה בו בדבר שאנו אבד אף אילו בחצי הימים, וטמא דמייתא מושם שלא מפסיד בעל הבית מיידי אי לא עביד השטה עביד לאחר, אבל פועל הא פסיד שכירות דיזימה וכבר נשתעבר לו בעל הבית בהתחילה מלאכה, ומיהו אם מוציאין להשכיר עצמן משכירים, ואם מוציאין לשכור בפחות שכרים ומשלים הוא להם עד כדי שכון שקבל עליו משלם לפי מה שתכתבו¹⁹.

בשני המקרים. וברף מו א בודפי הרו"ף ד"ה אין להם, כתוב دائיכא תרעותה מחמת הטרורה, היכא שמוסיאין להשתכר וכוריה בשלא הלכו כתוב דהיכא שלא היו מוצאים להשתכר ולא הלכו אין להם עליו אלא תרעותה, והעמיד את הבריתא בהכי קרבענו. זצ"ל דמש"כ הנימוקי" בפרק מו א ב"ה קמ"ל: ובוגון שמוסיאין הקבלנים מלאכה אחרות שכילים להשתכר בה וכור' דאן עליו אף' תרעותה, עכ"ל, והיינו דורק היכא שאין טורתה, וכמס'ב הש"ך בס"י שלג סק"א לחיק ברעת הנימוקי" במקומם שאין טוח למצויא עבודה אהרת או פועלים אחרים בין חזרה בעה"ב וליכא תרעותה לפועלם, לחזרה פועלם ואיכא תרעותם לבעה"ב[...]. וכנהנוקי" פסק בשו"ע סי' שלג דבריש סעיף ב כתוב: בד"א שאין להם עליו אלא תרעותה בשלא הלכו דורק בשלא היו יכולים להשכיר עצמן אם וכור' משמעם כרבינו וכורבינו, והעמיד פירוש הסוגיא כהוס' דאיירוי במקומות שהז' יכולן להשתכר ובלא הלכו תרעותם ליכא, ושלג דבריש מלשלם אלא אף תרעותם ליכא, ושלג דבריש מלשלם אלא אף לא גנוקו בסיבת החרעותם, דלא"ש תרעותם היא בגלל הטרורה למצוא עבודה אחרת, ולכן במקומות שמחילה אין מוציאין עדין להשתכר, ותרעותם איכא מחמת הטורה. ונחלק גם בזה על רבינו שהקשה דאי משחמי לאגורי אמראי איכא עלייה תרעותם, ונראה, דນחلكו בסיבת החרעותם, דלא"ש תרעותם היא בגלל הטרורה למצוא עבודה אחרת, ולכן במקומות שמחילה אין לרמב"ן תרעותם היא מה שלביסוף ישארו בלי עבודה ולכן במקומות שלא היו מוציאין מתחילה להשתכר ולא הלכו איכא תרעותם, אבל אי משחמי לאוגרי אף' עי טרוחא ליכא תרעותם. והנימוקי" כתוב דיש דין תרעות

18. משמע מרובנו דבראים מוצאים להשכיר עצם חיב משום דבר האבד וכ"כ "בנימוקי", ובתוס' ד"ה אין כתבו דמחייב מושם דין גורמי, ועיין בשו"ע סי' שלג ס"ב וכס"מ"ע שם סק"ח, וכורעק"א שם וביחדושיו מה שוחקה על הסמ"ע ומה שהביא בשם תורה"ד ומתשובות קול בן לוי, ווע"ע בקצתה"ח שם סק"ב וסק"ג מה שכתב בזה. 19. עיין ברא"ש סי' ב מש"כ בפי הבהיריתא. והגר"ם הרשלר בעזרתו על חוס' הרוא"ש אות ז סיכם את מחלוקת הרמב"ן והרא"ש כך: שלרא"ש באין מוציאין מתחילה להשתכר ושכון בעה"ה וחזר בו יש חילוק בין הלכו לא הלכו, אולם לא העמיד את הבהיריתא בהכי קרבענו והעמיד פירוש הסוגיא כהוס' דאיירוי במקומות שהז' יכולן להשתכר ובלא הלכו מתחילה אין מוציאין עדין להשתכר, ותרעותם איכא מחמת מסתמא מוציאין עדין להשתכר, ותרעותם איכא מחמת הטורה. ונחלק גם בזה על רבינו שהקשה דאי משחמי לאגורי אמראי איכא עלייה תרעותם, ונראה, דນחلكו בסיבת החרעותם, דלא"ש תרעותם היא בגלל הטרורה למצוא עבודה אחרת, ולכן במקומות שמחילה אין מוציאין עדין להשתכר אס לא הלכו ליכא תרעותם, אולם לרמב"ן תרעותם היא מה שלביסוף ישארו בלי עבודה ולכן במקומות שלא היו מוציאין מתחילה להשתכר ולא הלכו איכא תרעותם, אבל אי משחמי לאוגרי אף' עי טרוחא ליכא תרעותם. והנימוקי" כתוב דיש דין תרעות

חידושים הרמב"ן <הרשלר> - בבא מציעא משה בן נחמן (רמב"ן) עמוד מס 258 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

Ramban writes that commencement of labor is the equivalent of a "kinyan" on the employment, and therefore the employer may not renege at all once the workers started their job, even when the worker incurs no financial loss, e.g. they had no other work regardless.

חידושים הרמב"ן ב"מ דף עי: בשכירות פועלם, התחילה מלאכה דינה כמו קניין על ההסכם. ומטעם זה אין בעה"ב יכול להזoor בו אפילו לא נגרם שום הפסד לפועלם, וכנון שבלא"ה לא הייתה להם שם מלאכה.

השׁן משפט שלג הלוות שכירות פועלם

ונמוך [סקט' ז], ומור"ס ז"ל רמזו
וכמו נமוך [סעיף ד] גמ"ס סדין
והלמצע"ס הנטמיון, י"ל טענו מוס
ד לין תחלה, כמה שיטתיות בגנ"ה
טעס סבכלה קמלה מיקרי וק"ל:

סעיף ג' יין התהיל הפועל
כז'. סמכל נמק מהר לנון
סלהמן ט' פ"ט משכירותה ה"ד דגש קומ
כו מהר סטמפל לפועל וטפלו נם
ובב"מ ע"ז ע"ב מילת וגמול סעיף ב

סעיף ב' ו. אם כלמג'ס ופ'ט משבירות ה-^זז מימילך דילכ אס [ב'ט] דב' ע"ז מ"ה.

הושתק על ידי אוצר התרבות

שפטין כהן קפא

שפטין בתקון

— 1 —

בשותך על ידי אוצר התרבות

The opinion of the Shach is that a Jewish worker may back out even after he signed a contract or performed a kiyvan.

ש"ך סימן של"ג סקי"ד

באר חיטוב

ב. משך. ותהי לנו ספקין לפועלן חסר שמתוכה, מ"מ מתקבב סמסיכה לנוין לדמיון
יטולס למוור ור' צוה, מה נל' האפועל דוח'ל' מנו לו רשות למווו קפילן גולדמן
סמלג'יכא, מוסס כי לי צוי יסלהן וגוי. ומה אקסיים פלטמ"ה מיאדו יכול נמאכ'כו, ר' ליל'
צאנז'ינאי כל' הומנוו דיפונע צווי נפסא"ר, נס' ל' קממע' עס'ק'ב'. ולטב פט'ץ'ן [סקס'ב']
לכן עיקיר נס'ה'ן ודרנָה פומקסס ס' ל' גאל: ב' קבלן. מכמ' נסאגת הפלט'ץ' פנק

הזהר' קווין סי' לי' אית' ח' שכטב על נידון דידיה וויל', אך כיוון שנכתב בשטר התחשורת וכל הניל' קיבלו הצדדים עלייהם בקנין אגב סדר כו', והודרת בע"ד כמה עדים דמי והוא אכן קניין סדר ושוב אין הקבלן יכול להזור בו, דהרי מבודא בסימן של'א בש"ד סק"ב שכן עיקר שאם משך כל

ליתר עין

פתרונות תשובה

שוב אין יכול להזoor בו הקבלן, ומבחןobar בסק"ד דן בקנון אומנותה שוב אין יכול להזoor בו הקבלן, וזה דבש"ק י"ד משמע ש Kunden סודר עדיף ממשיכה, ולידעתה סודור, ועוד דבש"ק י"ד משמע ש Kunden סודר עדיף ממשיכה, ולידעתה הריתיב"א [בתשובה סי' קי"ז], בקנון סודר אפ"ל פעועל איננו יכול להזoor בו. עוד, דאפ"ל بلا קנון כיון שכחובו שטר טוב אין הקבלן יכול להזoor בו כמבחן סימן ש"כ סעיף ב' בהג"ה, שכחוב הרמ"א שמשנכתוב השטר אינו יכול להזoor בו, והחטם ע"כ بلا קנון מיריו כו' [עין מה שכחובתי שם סק"א] כד"ה שמשנכתוב), ובין שטר בעדים ובין שטר כתוב י"ד הבعد' והחתימתו אין שום חילוק ורק לענין פרעuti ולענין לטרוף ממשמעבדי, אבל לכל יתר הדברים אלימא מילא דשטרוי בחתימת ידו במינו שטר בעדים, עכ"ל. וע"ש עוד באות ט' דהא דמשך אותו כל זמן שיש בידיו בקנון סודר איננו יכול להזoor, הינו שב"ד כופין אותו כל זמן כדי אומנותה או שאננו אלא מבטל כיiso של חבירו אם לא בא חבירו לכלל הפסד מה בהש"ן שכחוב, לכואורה נראת לשיטת הש"ך וסק"ד, איננו יכול להזoor לא היה כאן ב"ד וחוזר בע"כ של בעה"ב ושוכר אחרים, חיב' לשלם שהות מלאתכו א"כ שוכר עליו שלחו וחייב לשלם מה שהוזכר ליתן

סמלomin, לנדרבי ר' מכם דגמורי חייל לוחז ט' (מכתוב) בישום ממוּן, ומומר
עפשה זו מונסה, ומול גע'ס סכטAMIL גטלהה גע'ס קיון הילן נמאסיאו ט' קזנין
קוה, עכ'ב. ר' אל, דהעיג' דרכ' סחמייל גטלהה ייכל לוחז זו ומאה ייז' על סחמיילו
למ'ש זקעף די, אטמ' גע'ס מאוי זקע, דאמט גע'ס פראז' קיון, הילן סכל כו'ן צמץק טכל
טו' רקנא בקען קווד' גע'ס מאוי זוס מומן ואידיך נטעות סטנגליאו טס ייע'ס בע'ב, וכן
מצמע לאידין דנדמי רכשי נירן זקפר סטטמאס סקטיל סטמדלי פראק סטומני גני
טפלת תעלימן ליז', דנדמייל כל אטומונום ער' פטפונל ייכל לוחז צו' הילן וווע' פעריט
יז'ו על סחמיילו עכ'ב. ס'ץ' [סק'ה] ד' מיהו. וואצע' [סק'ה] כת' דדרן או גע'ע'ע
כו', פ'ש זקיס דנדמי ומכ' ויל, וווע'פ' סטאלמי דלאי תלוק גל דברי קרא'ב, מ'ג'
לעט'פ' ג' איטיל עטמים יטמאל דרבין וווע'ר לאטפונל גל סבל. עכ'ל:

חדשוני רעב"א

טעמן, אף לדם סטטוטו מושג ימלל מלה, לרבות גם צמי קינן ו'מקרי' רוכס. ד"מ [הצפרא]
סעיף א'. בד"א שלא הלווה. נ"ב, לניס' סטטוטו מלמד זו ייחד כewaterה על
שו"ע סעיף א'. ואם לא ביקרו נתן להם כפועל בטל. פון פימן צי"ה ס"נ סק"ג.⁷

הושתק על יד אוצר התרבות

גליון מהרץ"א

² שורע'ץ סעיף 8). ואם לא בוחר אותו להומ כפיעל בטול. עיין סימן צ"ה סק"ג.

סעיף א'. בד"א שלא הלו. נ"ג, רביס ספקו מלמד זו ייחיד השותה על דברן, אף לדין ספקני מעו יכולתם, לדיברים למ"ט כמי קמן וג' מיקרי רביס. ד"ה (הזרק)

13. ב' ו' ב' מופרקי' E וגורוד צפת חוויה ב' וצ'יז' פלונט ב' מ' ב'

Further Iyun: Pischei Teshuvah discusses what kind of contract constitutes a kinyan, and what recourse is there if he still refuses to work.

ל יתר עיון: פ"ת סי' של"ג סק"ב

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

MISSION

*To facilitate and provide a framework
for the frum businessman to gain the
in-depth halachic knowledge he needs for
contemporary business dealings.*

*Through increased knowledge and guidance,
Yorucha will elevate the frum public's
adherence to halacha as it pertains to
choshen mishpat and standard business
practices.*

What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms.

Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance, enabling participants to have the tools to proclaim with confidence, "Yes. Nossasi venosati be'eminah!"

How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburos coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio "Blatt shiur" guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source – coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim – they will acquire the clarity to determine not only what is a **שאלה**, but, more important - why.

Only through **עמלות בתורה** – understanding the fundamentals of the subject – can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Fulfillment and satisfaction in the realm of the divine is like no other. A mesayem masechta revels in the transcendent feeling of his accomplishment. Truly sublime and the envy of his peers.

Contemporary businessmen have their own, unique, 'siyum hashas' at the completion of Yorucha curriculum. It is the moral imperative of a frum yid, and now accessible to all.

The *hadran alach* of Yorucha is the ultimate badge of honor and medal of distinction for the businessman of our times.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be'eminah uveyosher*.

Core Curriculum

(subject to change)

PART I Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2*
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat and Business Halacha -1
- Gezel - 3
- Gezel Akum -1
- Ta'os and Mate' Akum -1
- Geneivas Da'as - 1
- Acceptable Marketing - 1
- Headhunting - Recruitment and Ma'arufia - 1
- Halachos of Employment -3

- Hiring Jewish - 1
- Halachic Deals and Documents - 3
 - › Understanding Asmachta
 - › Agreements and Kinyan Devarim
 - › The Halachic "Agreement Validation" Clause
- Non-Competes and Non-Circumvent Agreements - 1
- Partnership Structuring - 2
- Corporations, Trusts and Legal Entities - 1
- Hasogas Gevul and Competition - 2

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments and Kinyanim

- Kinyanim Expounded - 2
- Mi Shepara, Mechusar Amana etc. - 2
- Situmta - The Kinyanim of the Marketplace - 1
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 4

Summer Break 5781 (Special Edition)

- Tzedaka and Maaser
 - › As a Business and Individual

Elul 5781 - Maintaining a Kosher Work Environment

- Yichud in the Workplace - 2
- Interaction With the Opposite Gender - 2

Tishrei 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Websites and E-Commerce on Shabbos and Yom Tov

Winter 5782 (Leap Year) - 1st Semester

- Loans and Guarantees - 2
- Ribbis 101/The Basics - 4
- Insurance Issues - 1
- Brokerage - 2
- Lashon Hara in Business - 2
- Legal Holidays and Chukos HaGoyim - 1

Winter 5782 - 2nd Semester - When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din - 3
- Din and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Quitting, Firing, and Severance - 2
- Partnership Dissolution - 2
- Collections - 2
- Bankruptcy - 1

Nissan 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Maintaining a Facility on Pesach

Summer 5782 - Final Testing and Review

PART IV Industry-Specific & In-Depth Supplemental Tracks

Choshen Mishpat Supplemental Track

- More In-Depth and Intricate Learning of Previous Topics
- Nizkei Shcheinim
- Mazik, Garmi, and Halachic Torts
- Hashavas Aveida
- Mitzva of Lending
- Yerusha and Trusts
- Trustees and Executors
- Shomrim and Fiduciaries
- Shluchim and Agents
- Harsha'a and Power of Attorney
- The Shibuda D'Reb Nosson Law
- Hefker, Pruzbul, and Other Choshen Mishpat Topics

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen
- Employment Training
- Facility and Housekeeping
- Compliance and Fiduciary
- Partnership and Employment
- Medical Issues

Finance and Ribbis Track:

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies & Commodities: Se'ah Bes'eah Applications
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions - Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- Pesika: Deposits & Price Guarantees
- Tarsha- Paying for Credit & Early Bird Specials
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication & the Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a Knas: Fines & Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
- Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
- Ribbis Mukdemes - Ribbis MeUcheres
- Ribbis Devarim
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations

JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!

888.485.VAAD(8223) #303

yorucha@baishavaad.org

baishavaad.org/yorucha

3 WAYS TO JOIN:

AS AN INDIVIDUAL

Join the national Yorucha chabura together!

Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.

Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

AS A COMMUNITY

Set up or join a community or shul chabura

Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

AS A BUSINESS

Set up a Board Room Bais Medrash in your business

Mincha Learning In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.

Weekly Lunch & Learn Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.